Futószárazási vizsgakérdések és válaszok

A segédanyag az elméleti kérdéssor mind a 20 feladatához kidolgozott választ tartalmaz. A feladatok sorrendje és számozása az eredeti kérdéssort követi. A gyakorlati leírások a feladatok bemutatására való felkészülést segítik. A felszerelést és a terhelést minden esetben az adott ló adottságaihoz, képzettségéhez és aktuális állapotához kell igazítani.

A megadott méretek és időtartamok tájékoztató jellegű kiindulási értékek, nem hivatalos vizsgakövetelmények.

1 Mi a futószárazás és mikor alkalmazzuk

A futószárazás a ló földről történő képzésének és mozgatásának egyik módszere. A ló a futószárazó körül, futószáron, meghatározott vonalon és jármódban mozog. Irányítása a hang, a testhelyzet, a futószár és az ostor összehangolt segítségeivel történik. A munka célja a feladatok megértésének elősegítése, valamint az ütem, az elengedettség és az egyensúly fejlesztése.

A futószárazás alkalmazható a fiatal ló alapképzésére és felszereléshez szoktatására, a lovaglás kiegészítésére, átmenetek gyakorlására és tornáztató munkára. Megfelelően képzett iskolalóval a kezdő lovas ülésoktatását is szolgálhatja. A lovastorna alapját is képezheti, annak sajátos szakmai követelményei szerint.

Állatorvosi mozgásvizsgálat vagy rehabilitáció részeként is alkalmazható. Ezekben az esetekben a feladatokat és a terhelést az állatorvos határozza meg.

A hosszan tartó körön hajtás és a ló kifárasztása önmagában nem kiképzési cél. A futószárazás nem helyettesíti a szabad mozgás lehetőségét.

2 A futószárazás helye és a kör mérete

A futószárazás helyszíne legyen nyugodt, jól belátható, kellően tágas és lehetőség szerint biztonságosan körülhatárolt. A talaj legyen egyenletes, rugalmas, megfelelő tapadású és rendszeresen karbantartott. A mély, csúszós, keményre fagyott vagy erősen poros talaj nem megfelelő. A munkaterületen ne legyenek gödrök, kövek vagy egyéb akadályok.

Általános munkához körülbelül **16–20 méter átmérőjű**, illetve a lehetőségekhez mérten ennél nagyobb kör előnyös. A megadott érték a kör átmérőjére, nem a sugarára vonatkozik. A tényleges méretet a ló életkora, képzettsége, egyensúlya, jármódja és az elvégzendő feladat határozza meg. Fiatal lóval végzett munka során, valamint vágtában különösen kerülendő a tartósan kis körön történő mozgatás.

A ló mozgásvonala és a kerítés között maradjon megfelelő biztonsági távolság. A futószár kiengedett hossza nem feltétlenül egyezik meg a kör sugarával, mivel a futószárazó is változtathatja a helyzetét.

Munka közben más személy vagy ló ne keresztezze a futószárazás területét. Közösen használt pályán a munkaterület használatát előzetesen egyeztetni kell a többi résztvevővel.

3 A ló felszerelése futószárazáshoz

A futószárazás alapfelszerelése a megfelelően illeszkedő kapicán vagy kantár (lehetőleg csikózablával), a sérülésmentes, jellemzően **8–10 méter hosszú futószár**, valamint a futószárazó ostor.

A kapicán stabilan illeszkedjen a ló fejére, ne fordulhasson a szem irányába, és ne akadályozza a légzést. A kantár és a zabla mérete, állapota és beállítása feleljen meg a ló adottságainak.

A munka jellegétől és a ló egyéni szükségleteitől függően megfelelően illeszkedő ínvédő, bokavédő, illetve pataharang használható. Fásli kizárólag szakszerűen helyezhető fel; használata során figyelni kell az elcsúszásra és a végtagok túlzott melegedésére. A lábvédők alkalmazása minden esetben egyedi mérlegelést igényel.

Kikötőszár használatához megfelelő futószárazó heveder vagy biztonságosan rögzített nyereg szükséges. Nyereg használatakor a kengyeleket úgy kell rögzíteni, hogy ne csapódhassanak le. A hevedert fokozatosan kell meghúzni, és a rögzítését munka közben is ellenőrizni kell.

A kantárszárakat el kell távolítani vagy biztonságosan rögzíteni kell, hogy a ló ne léphessen bele. A kikötőszár használata nem kötelező, és nem helyettesíti a szakszerű futószárazást.

4 A futószár becsatolási módjai

Becsatolás a kapicán orrkarikájába

A futószár a ló orrára közvetíti a hatást, a száj közvetlen terhelése nélkül. A kapicánnak megfelelő kialakításúnak és pontosan beállítottnak kell lennie. Az alapképzésben ez gyakran jól áttekinthető megoldás.

Becsatolás közvetlenül a belső zablakarikába

Egyszerű becsatolási mód, amely azonban egyoldalúan terheli a belső szájszegletet. Megfelelő biztosítás hiányában a zabla áthúzódhat a ló száján. Ez a megoldás csak stabilan illeszkedő felszereléssel, megfelelően képzett lóval és finom szárkezeléssel alkalmazható.

Becsatolás a két zablakarikát összekötő futószárazó szakállhoz

Az összekötő megosztja a futószár hatását a két zablakarika között. Kizárólag erre a célra készült, sérülésmentes eszköz használható. Alkalmazása durva szárkezelés esetén nem szünteti meg a szájsérülés veszélyét.

A futószár átvezetése a belső zablakarikán a külső zablakarikához

Ismert megoldás a futószár belső zablakarikán keresztül történő átvezetése a külső karikához, valamint az a változat, amelynél a futószár a belső karikán és a tarkó felett halad át a külső karikához. Ezek fokozott száj-, illetve tarkónyomást és a felszerelés kedvezőtlen elmozdulását okozhatják. Nem tekinthetők általánosan alkalmazandó alapmegoldásnak; különösen a tarkó felett átvezetett változat igényel körültekintést.

Az egyes becsatolási módok erőhatása eltér, ezért alkalmazásuk tudatos mérlegelést igényel. Kézváltáskor ellenőrizni kell, szükséges-e a futószár átcsatolása. A karabiner, a csomó vagy az összekötő ne nyomja a ló száját, és ne akadhasson más felszerelésbe.

5 A szabályos és biztonságos futószárazás technikája

A futószárazó, a futószár és az ostor lóhoz viszonyított helyzete egy folyamatosan változó háromszöggel szemléltethető. A futószár a ló feje felé, az előrehajtó segítség pedig a hátulsó testfél irányába hat. Ez tájékozódási elv, nem mereven fenntartandó geometriai alakzat.

Bal kézen végzett munka során a futószárat alaphelyzetben a bal, az ostort a jobb kézben kell tartani; jobb kézen a kéztartás fordított. A futószár felesleges részét rendezett, visszahajtott hurkokban kell összefogni. Tilos a futószárat a kézre, a karra vagy a derék köré tekerni. A talajon nem maradhat olyan hurok, amelybe ember vagy ló beleléphet.

A lovat először kézen vezetve kell rendezni, majd nyugodtan, fokozatosan kell kiengedni a körre. A futószárazó a kör központi területén, a ló mozgását követve helyezkedik. Egyenes szakaszok beiktatásakor tudatosan együtt is haladhat a lóval. A mozgásvonalat a futószár hosszának, a testhelyzetnek és az előrehajtó segítségeknek az összehangolásával szabályozza.

A futószár nem húzhatja tartósan befelé a ló fejét, ugyanakkor veszélyesen sem lóghat. A segítségek legyenek rövidek és egyértelműek; helyes reakció esetén a hatásukat azonnal enyhíteni kell.

Ha a ló irányíthatatlanná válik, fájdalomra utaló jelet mutat, vagy a felszerelés elmozdul, a feladatot egyszerűsíteni kell, illetve szükség esetén meg kell állítani a lovat, és rendezni kell a helyzetet.

6 Kézváltás futószáron

Az alapeljárás során a lovat először lépésbe kell átvenni, majd meg kell állítani. A futószárazó rendezett, fokozatosan rövidített futószárral közelíti meg a lovat. A lovat nem szabad hirtelen magához húznia, és azt sem szabad megengednie, hogy rendezetlenül berohanjon a kör közepére.

A fordulatot a ló mellett haladva, kézen vezetve, kellően tág helyen kell végrehajtani. Szükség esetén át kell csatolni a futószárat, és ellenőrizni kell a segédszárakat. A futószárat és az ostort az új iránynak megfelelő kézbe kell átvenni, ügyelve arra, hogy egyik eszköz se kerüljön a ló vagy a futószárazó lábai közé.

A lovat az új irányban lépésben kell kiküldeni a körre. A munka a rendezett mozgás kialakulása után folytatható.

Képzett lóval más kézváltási mód is alkalmazható, de a megállítással és vezetett fordulattal végrehajtott változat jól ellenőrizhető alapeljárás. Feszes futószárral, gyors járműdban tilos a lovat hirtelen megfordulásra kényszeríteni.

7 A futószárazó öltözete

A futószárazó ruházata legyen testhez illő, ugyanakkor biztosítsa a szabad mozgást. A lábbeli legyen zárt, stabil és megfelelő tapadású. Papucs, nyitott cipő vagy csúszós talpú lábbeli nem megfelelő.

A kesztyű használata csökkenti a futószár okozta dörzsölés és égési sérülés veszélyét. Indokolt esetben megfelelően rögzített lovaskobak használata is szükséges lehet.

A hosszú hajat össze kell fogni. A lelógó sálat, ékszereket és egyéb, beakadásveszélyt jelentő tárgyakat el kell távolítani.

8 Futószárazó edzés felépítése képzett lóval

Az edzés célját előzetesen meg kell határozni, a feladatokat pedig a ló aznapi állapotához kell igazítani. A munka megkezdése előtt ellenőrizni kell a ló mozgását, végtagjait, felszerelését és a talaj állapotát.

Az edzés időtartama a ló életkorától, edzettségétől és a feladat jellegétől függ. Figyelembe kell venni, hogy a körön végzett munka rövid idő alatt is jelentős terhelést jelenthet.

Bemelegítés

A bemelegítés többperces, nyugodt lépéssel kezdődik, szükség szerint kézen vezetve, majd nagy körön. Ezt mindkét kézen rövid, fokozatosan felépített ügetőszakaszok követik. Kikötőszár alkalmazása esetén azt csak a kezdeti lépésszakasz után kell becsatolni, és a munkához megfelelő hosszúságúra kell beállítani.

Főrész

A főrészben jármódok közötti átmenetek, iramváltások, a kör méretének mérsékelt változtatása, rövid vágtaszakaszok és szükség esetén rúdfeladatok alkalmazhatók. A feladatok közé lépésszüneteket és kézváltásokat kell beiktatni.

A két kézen végzett munkát észszerűen ki kell egyenlíteni. A nehezebben végrehajtható irányban kerülni kell a hosszan tartó terhelést.

Levezetés

A levezetés során az intenzitást fokozatosan csökkenteni kell. Szükség szerint ki kell csatolni a kikötőszárat, és a munkát nyugodt lépéssel kell befejezni. Ellenőrizni kell a légzés rendeződését, az izzadás mértékét és a ló általános állapotát.

Tájékoztató időkeretként a pihenőkkel együtt körülbelül **20–30 perc** jelölhető meg. Ez nem kötelező előírás, és nem minden ló számára megfelelő.

9 A fiatal ló futószárazása

A futószárazás megkezdését megelőzően ki kell alakítani a biztonságos vezethetőséget és megállíthatóságot, valamint az érintés és az alapvető felszerelések nyugodt elfogadását.

A munka tervezésekor figyelembe kell venni a ló életkorát, testi érettségét és előzetes képzettségét. A fiatal ló képzése nem korlátozódhat a képzett lóval végzett munka terhelésének csökkentésére.

A képzést nyugodt, lehetőség szerint körülhatárolt helyen, kezdetben tapasztalt segítő közreműködésével célszerű végezni. A segítő a ló mellett haladva támogathatja a körvonalon történő haladás megértését, majd szerepét fokozatosan csökkenteni kell. A kapicán használata lehetővé teszi a száj közvetlen terhelésének elkerülését. A lovat a hangsegítségekhez és az ostorhoz fokozatosan kell hozzászoktatni; üldözése nem megengedett.

Kezdetben rövid, könnyen érthető feladatokat kell kérni: először lépést, majd ügetést, tág vonalon. Mindkét irányt tanítani kell, gyakori szünetekkel. Vágtamunka csak akkor következhet, ha a ló megfelelően érti a feladatot, és rendelkezik a szükséges egyensúllyal és fizikai felkészültséggel.

A fiatal lovat nem szabad szűk körre kényszeríteni, illetve a lovaglás előtti „lemozgatás” céljából kifárasztani.

Kezdetben nincs szükség kikötőszárra. Használata csak akkor vezethető be, ha a ló már érti a feladatot, és nyugodtan elfogadja a felszerelést. A bevezetés hosszú, megengedő beállítással, tapasztalt szakember irányításával történjen. A túlzott befelé állítás és a fej helyzetének rögzítése akadályozza az egyensúly kialakulását.

10 A futószáron alkalmazott segítségek

A futószárazás fő segítségei a hang, a futószárazó testhelyzete és mozgása, a futószár, valamint az ostor. Ezeket egymást kiegészítve, következetes jelentéssel kell alkalmazni.

A hang a kívánt feladatot jelzi, a testhelyzet a térbeli irányítást támogatja, a futószár a vezető és felvevő segítségeket közvetíti, az ostor pedig az előrehajtó vagy oldalirányú jelzést erősítheti.

A segítségek erősségét a ló érzékenységéhez kell igazítani. Először a legkisebb, még egyértelmű jelzést kell alkalmazni. Ennek hatása szükség esetén fokozható, de helyes reakció esetén azonnal enyhíteni kell.

A kikötőszár nem aktív, finoman időzíthető segítség, hanem az alapfelszerelést kiegészítő eszköz.

11 Az egyes segítségek alkalmazása

Hangsegítség

Következetesen azonos vezényszavakat és jól elkülöníthető hanglejtést kell használni. A nyugtató hang mélyebb és elnyújtottabb, az élénkítő hang rövidebb és határozottabb lehet. A folyamatos beszéd kerülendő, mert elmoshatja a lényeges jelzéseket.

Testhelyzet / Testtartás / Testbeszéd

A ló vállához képest kissé hátrább elfoglalt helyzet támogathatja az előremenetelt. A váll elé kerülés lassító vagy megállító jelzésként hathat. A hatás a ló előzetes tanításától és a futószárazó teljes testhelyzetétől is függ. Tilos hirtelen a ló elé lépni vagy hátulról kergetni.

Futószár

A futószárral finom, rövid felvevő vagy irányító jelzést kell adni, majd engedni kell. Az előremenetelt nem szabad állandó húzással akadályozni. A kör méretét nem a ló fejének erőszakos befelé húzásával kell csökkenteni.

Ostor

Az ostor elsősorban a testhelyzetet kiegészítő vizuális és mozgásos jelzés eszköze. A hátulsó testfél felé irányított jelzés előrehajtó hatású lehet, míg a váll irányába adott jelzés segítheti a körvonal megtartását.

Kerülni kell a folyamatos csapkodást és a ló megfélemlítését. Büntetés helyett egyértelmű jelzést kell adni, amelynek hatását helyes reakció esetén azonnal meg kell szüntetni.

A segítségek összehangolása

Az átmeneteket elő kell készíteni. Lassításkor a hang, a testhelyzet és szükség szerint a futószár összehangoltan hat. Aktívabb jármód kérésekor a hangsegítséghez előrehajtó jelzés társul. A helyes reakciót a segítség hatásának megszüntetése és dicséret erősíti meg.

12 A futószárazó testtartása és mozgása

A futószárazó egyensúlyban, természetesen egyenes törzzsel, oldott vállakkal és enyhén hajlított karokkal álljon és mozogjon. Tekintetével a ló teljes mozgását kövesse, ne kizárólag a fejét figyelje. Kéztartása legyen rendezett, könyöke és válla maradjon laza.

A futószárazó a lóval együtt fordulva, kis, tudatos lépésekkel kövesse a mozgást. Ne tekerje maga köré a futószárat, ne hátráljon ellenőrizetlenül, és ne forogjon egy helyben a talpán. A kör központi területén végzett, kis körív menti helyváltoztatás segíti a folyamatos irányítást.

Testhelyzetét mindig az adott feladathoz igazítsa. Ne üldözze a lovat a kör kerületén, ugyanakkor szükség esetén – például a kör áthelyezésekor – tudatosan változtassa meg a helyét. Mindig tartson megfelelő biztonsági távolságot, és biztosítsa a kitérés lehetőségét.

13 Jellegzetes hibák futószárazáskor

Felszerelési és biztonsági hibák

Ide tartozik a kézre tekert vagy a talajon húzott futószár, a rosszul illeszkedő kapicán, a lecsapódó kengyel, a túl laza vagy túl szoros heveder, a túl rövid kikötőszár, a rendezetlen kézváltás, valamint a nem megfelelő talaj vagy a túl kis kör használata.

Segítségadási hibák

Gyakori hiba az állandó szárhúzás, a fej befelé rántása, a folyamatos ostorozás, az egymásnak ellentmondó hang- és testjelzések alkalmazása, valamint a segítség hatásának fenntartása a helyes reakció után.

Hibának tekinthető az is, ha a futószárazó a ló válla elé kerülve előrehajtó segítséget ad, majd az ebből eredő lassulást engedetlenségként értelmezi.

Kiképzési hibák

Ide sorolható a céltalan körözés, a túl hosszú munkavégzés, az egyoldalú terhelés, a bemelegítés és a szünetek elhagyása, valamint a fejhelyzet erőltetése az ütem és az elengedettség rovására. A rohanás nem azonos a lendületes mozgással.

A ló nem kívánt reakciói

A ló szűkítheti a kört, kifelé húzhat, kifordulhat, megállhat, befelé fordulhat, illetve rendezetlenül vágtázhat. A korrekció előtt mérlegelni kell a fájdalom, a felszerelési probléma, a feladat meg nem értése és a túlterhelés lehetőségét. A megoldás nem korlátozódhat a segítségek erősítésére.

14 Segédszárak és becsatolásuk

Egyszerű gumis kikötőszár

A heveder vagy a megfelelően rögzített nyereg két oldaláról az azonos oldali zablakarikához csatlakozik. Hosszát és rögzítési magasságát a ló adottságaihoz és a munka céljához kell igazítani. Kiindulásként közel szimmetrikus beállítást kell alkalmazni. A belső kikötőszár rövidítésével nem szabad hajlítást kikényszeríteni.

Háromszögszár

Általános változata a heveder alsó, a mellső lábak közötti rögzítési pontjától indul. Két ága a zablakarikákon keresztül a heveder két oldalához tér vissza. Az eszköznek több változata létezik.

A csúszó ágak szabad mozgását biztosítani kell. A hosszbeállítás tegye lehetővé az előre-lefelé nyújtózást, ugyanakkor ne alakuljon ki olyan laza szakasz, amelybe a ló beleléphet.

Lauffer-szár, illetve oldalsó csúszó kikötőszár

Oldalanként a heveder egyik oldalsó rögzítési pontjától a zablakarikán keresztül ugyanazon oldal másik rögzítési pontjához vezet. Hatását a rögzítési pontok elhelyezkedése és a szár hossza határozza meg. Nem tekinthető valamennyi háromszögszár-változattal azonos eszköznek.

Chambon

A heveder alsó rögzítési pontjától a tarkón elhelyezett vezetőkarikákon keresztül a zablához kapcsolódó rendszer. A fej magasra emelésekor a tarkóra és a szájra gyakorolt hatásával ösztönözheti a nyak nyújtását. Önmagában azonban nem alakít ki helyes támaszkodást.

Gogue

A chambonnal rokon, de eltérő szárvezetéssel működő eszköz. Zárt, illetve a lovas által kezelt változata is létezik. Mind a chambon, mind a gogue alkalmazása pontos felszerelési és beállítási ismereteket igényel.

Pessoa jellegű rendszerek

A hátulsó testfél körül vezetett rész és a szájhoz kapcsolódó kötelek együttes hatásával működnek. A szájra jutó változó erőhatás és a beakadás veszélye miatt használatuk tapasztalatot igényel; kezdők számára nem megfelelő eszközök. Alkalmazásuk nem alapkövetelmény.

Általános alkalmazási elvek

A segédszárakat mindig az adott eszköz gyártói útmutatója alapján, szakszerű beállítással kell felszerelni. A ló orrvonalát nem szabad tartósan a függőleges mögé kényszeríteni. Biztosítani kell a nyaknyújtás és az egyensúlyozás lehetőségét.

A megállított lovat becsatolt segédszárakkal nem szabad felügyelet nélkül hagyni. Vezetéskor, pihenőben és kézváltáskor ellenőrizni kell, szükséges-e a segédszárak kicsatolása.

15 A ló helyes mozgása a körön

A ló a kijelölt körvonalon, tiszta ütemben, megfelelő aktivitással és természetes egyensúlyban mozogjon. Ne sodródjon befelé vagy kifelé, ne rohanjon, és ne essen a belső vállára. A hátulsó végtagok a lehetőségekhez mérten az elülső végtagok nyomvonalát kövessék.

A kör ívének megfelelő, a ló képzettségéhez igazodó mérsékelt állítás és hajlítás kívánatos. A nyak túlzott befelé húzása nem jelent valódi hajlítást, és a külső váll kisodródását eredményezheti. A fej- és nyaktartás maradjon oldott, a hát működése rugalmas, a farok mozgása pedig természetes.

A lépés négyütemű, az ügetés kétütemű, a vágta háromütemű legyen, az adott jármód természetes mozgásszerkezetének megfelelően. Vágtában ellenőrizni kell a kör irányának megfelelő lábsorrendet és az elülső, illetve hátulsó végtagok mozgásának összhangját.

A körön a belső és a külső végtagok eltérő hosszúságú utat tesznek meg. A két kézen végzett kiegyensúlyozott munka ezért nem jelent minden részletében azonos mozgást.

16 A kiképzési skála megvalósulása futószáron

Ütem

Az ütem az adott jármódnak megfelelő lábsorrend és időbeli rendezettség megőrzését jelenti, egyenletes, a ló adottságaihoz igazodó mozgás mellett. A túl gyors iram és a túl kis kör megbonthatja az ütemet.

Elengedettség

Az elengedettség testi és mentális oldottságban, rugalmas hátműködésben, nyugodt légzésben és a segítségek készséges elfogadásában nyilvánul meg. A nyak előre-lefelé nyújtásának készsége kedvező jel lehet, de a mély fejhelyzet önmagában nem bizonyítja az elengedettséget.

Támaszkodás

Zablával és az erre alkalmas felszereléssel végzett munka során a támaszkodás az előremenetelből kialakuló, puha és rugalmas kapcsolatot, valamint a zabla elfogadását jelenti.

Az egyetlen futószár nem helyettesíti a lovas két szárának összetett hatását. Kapicán használatával az irányíthatóság és az oldott kapcsolat fejleszthető, de a zablára való támaszkodás közvetlenül nem értékelhető.

Lendület

A lendület az ügetésben és vágtában megjelenő energikus, a háton keresztül érvényesülő mozgás. A sebesség növelése önmagában nem jelenti a lendület fokozását. Lépésben aktivitásról beszélünk, mivel ebben a járműdban nincs lebegési szakasz.

Egyenesre igazítottság

Körön végzett munka során is törekedni kell a test megfelelő rendezettségére, a váll és a far mozgásának összhangjára, valamint arra, hogy a hátulsó végtagok az elülső végtagok nyomvonalához igazodjanak. A természetes ferdeség mindkét kézen végzett, fokozatos munkával mérsékelhető.

Összeszedettség

Az összeszedettség a megfelelően képzett ló hátulsó végtagjainak fokozott teherviselésével és egyensúlyának fejlődésével jár. Futószáron kizárólag a ló képzettségéhez igazodó mértékben törekedhetünk rá. A fej helyzetének rögzítése vagy a mozgás lassítása önmagában nem jelent összeszedést.

A kiképzési skála elemei összefüggnek és kölcsönösen hatnak egymásra; nem egymástól elszigetelten követik egymást.

Átengedőség

Az átengedőség a segítségek készséges elfogadásában és az azokra adott közvetlen, ellenállás nélküli reakcióban nyilvánul meg. A ló a futószárazó egyértelmű jelzéseire késedelem nélkül, a kért feladatnak megfelelően reagál.

17 Járóiskola és cavaletti futószáron

A járóiskola talajon elhelyezett rudakból álló feladatsor. A cavaletti alacsonyra emelhető rúd. Alkalmazásuk célja az ütem, az elengedettség, a figyelem, a koordináció és az ízületi mozgás fejlesztése. A munka előfeltétele a nyugodt, biztonságos körön haladás.

A lovat először egyetlen talajrúdhoz kell hozzászoktatni, szükség esetén kézen vezetve, majd nagy körön dolgoztatva. Ezt követően néhány rúd legyező alakban is elhelyezhető úgy, hogy a ló a kijelölt áthaladási sávban közel merőlegesen lépje át azokat. Ebben az elrendezésben a rudak közötti távolság a belső oldalon kisebb, a külső oldalon nagyobb.

A rúdtávolságokat a kijelölt áthaladási vonalon kell mérni. Nagy ló esetén tájékoztató kiindulási értékként lépéshez körülbelül **0,8–1,0 méter**, ügetéshez **1,2–1,4 méter** alkalmazható. A tényleges távolságokat a ló méretéhez, lépés- vagy ügetéshosszához, a körívhez és a feladathoz kell igazítani. Pónik esetén eltérő távolságok szükségesek. Ezek az értékek nem vizsgaszabványok.

Kizárólag stabil, biztonságos rudak és alacsony emelések használhatók. Egyszerre csak egy feladatelemen célszerű változtatni. A munkát kevés ismétléssel és megfelelő pihenőkkel kell végezni.

A futószár és a kikötőszár nem akadhat a rudakba. A ló nyakának mozgását nem szabad úgy korlátozni, hogy az akadályozza az egyensúlyozást. Vágtarudak alkalmazása további gyakorlatot és egyedi beállítást igényel.

18 Munka dupla futószáron

Dupla futószárazáskor két hosszú szár alkalmazandó. Ezek a ló két oldalán, rendszerint a futószárazó heveder megfelelő karikáin keresztül vezetve kapcsolódnak a zablához vagy az erre alkalmas kapicánhoz.

A külső szár a heveder mentén, illetve megfelelő előképzés után a ló fara mögött is vezethető. Ezek eltérő technikai megoldások, eltérő hatásokkal.

A két szár elősegítheti a pontosabb külső határolást, az átmenetek végrehajtását és a ló testének rendezését. A módszer alkalmazható képzett ló tornáztatására, egyenes és ívelt vonalak váltogatására, a hosszúszáras munka előkészítésére, valamint megfelelő szakember irányításával fiatal ló képzésére is.

A dupla futószárazás és a ló mögül végzett hosszúszáras munka rokon, de nem teljesen azonos munkaforma.

A munka megkezdése előtt a lovat hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy a szár nyugodtan hozzáérhessen az oldalához, illetve az alkalmazott technikától függően a hátulsó testfeléhez.

A futószárazónak biztos szárkezeléssel, megfelelő időzítéssel és tudatos helyezkedéssel kell rendelkeznie. A lelógó hurkok, a csánk alá csúszó külső szár és a túlzott szájhatás súlyos veszélyt jelentenek. A módszer elsajátítása ezért kezdőként nem történhet önállóan.

19 Ugrómunka futószáron

A futószáron végzett ugrómunka speciális, jelentős gyakorlatot igénylő feladat. Feltétele a jól irányítható, a rudakat már ismerő, egészséges ló, a biztonságos talaj, az elegendő hely és a tapasztalt futószárazó. A szabadon ugratás nem azonos a futószáron végzett ugrómunkával.

Megfelelő bemelegítés után először talajrúd, majd alacsony, biztonságosan kialakított akadály alkalmazható. A megközelítés és a földet érés utáni haladás vonala legyen rendezett, lehetőség szerint közel egyenes; a fordulatok maradjanak tágak.

Az akadály és annak tartóelemei nem kerülhetnek a futószár útjába. Az ugrás után elegendő helyet kell biztosítani a rendezett mozgás helyreállítására.

A ló fejének és nyakának az ugrás során szabadon kell biztosítania az egyensúlyozást. Rögzítő kikötőszárral nem szabad ugratni; a felszerelés nem akadályozhatja a nyak előrenyújtását. A futószárazó feladata a megfelelő vonal és előremenetel biztosítása. Az ugrás során követnie kell a ló mozgását, és nem szabad a futószárral visszarántania a ló száját.

Kevés, alacsony akadályon végrehajtott, jó minőségű ismétlésre kell törekedni. Megállás vagy rendezetlen ugrás esetén ellenőrizni kell a megközelítést, az akadály méretezését, a feladat megértését és a ló fizikai állapotát. A problémát nem szabad fokozódó hajszolással kezelni.

Magasabb vagy összetettebb ugrófeladatokhoz rendszerint megfelelőbb a biztonságosan kialakított szabadon ugró folyosó vagy a lovas alatti munka.

20 A kezdő lovas futószárazásához szükséges lóképzettség

A kezdő lovas futószáras oktatására használt ló legyen megbízható, nyugodt, egészséges, megfelelően terhelhető és lovas alatt is biztosan kiképzett.

Futószáron mindkét kézen tartsa a kijelölt vonalat, a kért járműdot és iramot. Készségesen reagáljon az elindító, a járműdváltást kérő és a megállító segítségekre. Irányítása ne igényeljen erős vagy hirtelen jelzéseket.

A ló nyugodtan fogadja a kezdő lovas bizonytalan egyensúlyából eredő kisebb, akaratlan mozdulatokat és az ülésgyakorlatokat. Előzetesen hozzá kell szoktatni a fel- és leszálláshoz, a kengyelek rendezéséhez, a kapaszkodó használatához és az oktatás során előforduló mozdulatokhoz. Ez nem jelentheti fájdalmas vagy durva behatások eltűrésének kikényszerítését.

A ló mérete, mozgása és vérmérséklete illeszkedjen a lovashoz. Kezdő lovas esetén különösen előnyös a kényelmes, egyenletes mozgás és a kiszámítható viselkedés. Az életkor önmagában nem teszi alkalmassá a lovat az iskolalóként történő használatra. Fiatal vagy a futószárazást még tanuló ló nem használható kezdő lovas oktatására.

A felszerelés megfelelően illeszkedjen, a nyereg legyen stabil, a kapaszkodó pedig biztonságos. Kikötőszár csak indokolt esetben, a ló számára megszokott, megengedő beállítással alkalmazható. A lovas viseljen megfelelő lovas védősisakot és lábbelit.

A fel- és leszállást, valamint a kengyel nélküli gyakorlatokat külön is biztosítani kell, szükség esetén segítő bevonásával.

Az oktatónak először a ló megbízható irányíthatóságáról kell meggyőződnie. Csak ezt követően kérhet a lovastól olyan feladatot, amelynek végrehajtása során a lovas nem vesz részt a ló irányításában.

Az oktatást rövid, egyszerű gyakorlatokkal, gyakori megállásokkal és megfelelő pihenőkkel kell kezdeni. A ló kifáradása, feszültsége vagy a lovas félelme esetén a feladatot könnyíteni kell, illetve szükség szerint be kell fejezni a munkát.